

Dismissal *ipso facto* from the Religious Institute

Summary

The dismissal of a member *ipso facto* from the Religious Institute which quite often is referred to in the Canon Law literature (*a iure*) is automatic and without the intervention of any ecclesial or religious authority. It concerns perpetually or temporarily professed religious. It is effective the moment a religious commits one of two serious offences against Church Law as enumerated in Canon Law 694 §1. A member is to be considered automatically dismissed if he/she: has notoriously defected from the Catholic faith or has contracted marriage or attempted it, even only civilly. The religious is no longer a member of the Institute through the fact of the offence stated in this Canon. However, the major superior with his council, after collecting the evidence about offences done by religious is obliged to issue without delay a declaration of the fact so that the dismissal is juridically established. According to canon 694, §2, "in these cases, after the proof has been collected, the major superior with the council is to issue without any delay, a declaration of fact so that the dismissal is established juridically." This act is a formal declaration which confirms the fact of the offence committed by religious and at the same time is a legal confirmation of his dismissal at the moment the offence was committed, and before the declaration of the major superior and his council was made.

Ks. dr Marek Stokłosa, sercanin; adiunkt w Katedrze Prawa o Sakramentach na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie; wykładowca prawa kanonicznego w WSM Księży Sercanów w Stadnikach; sekretarz redakcji kwartalnika „Prawo Kanoniczne”; członek Stowarzyszenia Kanonistów Polskich i Consociatio Internationalis Studio Iuris Canonici Promovendo.

e-mail: mstoklosa@scj.pl

ks. Eugeniusz Ziemann SCJ
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin

WIARA W ŻYCIU DUCHOWYM OSOBY KONSEKROWANEJ

Wiara jako objawione człowiekowi orędzie zbawcze Boga jest światłem przyniesionym przez Jezusa Chrystusa, prowadzącym do poznania genezy dobra i zła, misterium śmierci i zmartwychwstania. Stanowi też dar Boga, ukazujący misterium Jego jedności w odrębności Osób – Ojca, Syna i Ducha Świętego. Według Tomasza z Akwinu, wiara pozwala uczestniczyć człowiekowi w poznaniu, którym Bóg zna siebie samego¹; jest ono drogą do osobowego spotkania z Nim, ubóstwienia osoby ludzkiej oraz zadatkem wiecznego szczęścia. Zagadnienie wiary w życiu duchowym osoby konsekrowanej nabiera szczególnego znaczenia w kontekście Roku Wiary, który zainicjował w 2012 roku papież Benedykt XVI. W liście apostolskim *Porta fidei* papież odnosi się do fundamentalnych elementów wiary oraz jej percepcji w Kościele i świecie, opierając się na słowach Pawła Apostoła z Dziejów Apostolskich: „Kiedy przybyli i zebrali [miejscowy] Kościół, opowiedzieli, jak wiele Bóg przez nich zdziałał i jak otworzył poganom podwoje wiary” (14,27). Benedykt XVI podkreślał, że „podwoje wiary” są zawsze otwarte przed każdym człowiekiem, a ich przekroczenie oznacza wyruszenie w drogę. Początkiem tej drogi

¹ Por. TOMASZ Z AKWINU, *Summa theologiae* I-II, 62,1-3; A. ŻYCHLIŃSKI, *Teologia życia wewnętrznego*, Kielce 1947, s. 206-207.

jest chrzest (por. Rz 6,4), jej końcem zaś śmierć wprowadzająca w życie wieczne, będące owocem zmartwychwstania Jezusa Chrystusa². Papież zalecał, aby fundamentalnym punktem odniesienia w dojrzałej refleksji chrześcijańskiej nad wiarą i jej praktycznym zastosowaniem w życiu religijnym były Katechizm Kościoła katolickiego, a następnie owoce Synodu Biskupów, który odbył się w październiku 2012 roku w Rzymie pod hasłem „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej”. Niespodziewana abdykacja Benedykta XVI sprawiła, że 13 marca 2013 roku biskupem Rzymu został papież Franciszek, który 29 czerwca 2013 roku ogłosił encyklikę *Lumen fidei*, mającą na celu kontynuację dzieła poprzednika przez ukazanie wiary jako światła przychodzącego na świat w Osobie Jezusa Chrystusa. Światła, mającego swe boskie źródło; rozświetlające wszelką ciemność w życiu człowieka (por. J 12,46). Wiara stanowi istotny wymiar relacji człowieka z Bogiem, zwłaszcza w profesji rad ewangelicznych: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa egzystencji, pełniącej swoją misję w Kościele w kontekście realizacji charyzmatu instytutu.

Wiara darem i światłem Boga w Duchu Świętym

Dar wiary polega na umiejętności słuchania Boga, który wprowadza osobę ludzką w rzeczywistość swojego misterium, w istotę prawdy o sobie samym, przez Osobę Wcielonego Słowa, będącego w trwałej komunii z Duchem Świętym. Bóg, jako inicjator wiary, obdarza człowieka swoją łaską, która przemienia i w konsekwencji prowadzi do wiary w celu osiągnięcia duchowej dojrzałości, umożliwiającej przyjęcie tego daru oraz nawiązanie z Bogiem przyjaźni³. Zewnętrznym przejawem skuteczności tego daru jest bezpośredni dialog Boga z człowiekiem. Dar wiary jako wartość obiektywna nie zmusza chrześcijanina do przyjmowania go w sposób determinujący jego wolność. Liczy natomiast na jego dyspozycyjność wobec wymagań wiary, a także wyrażenia zgody na jej rozwój w postawie wierności, stałości i gorliwości. Należy podkreślić,

² Por. BENEDYKT XVI, List apostolski *Porta fidei* (2011), 1.

³ Por. tamże, 10.

że wiara, kształtując życie nadprzyrodzone człowieka, przekracza swój naturalny charakter. Bez wiary objawionej Bóg staje się dla człowieka kimś nieosiągalnym, Jezus Chrystus – postacią historyczną, Ewangelia – powieścią historyczną lub apokryficzną, Kościół jako Lud Boży – organizacją społeczno-charytatywną o znamionach życia religijnego, hierarchia – strukturą władzy klerykalnej, zbawcza misja Kościoła w kontekście nowej ewangelizacji – elementem propagandy, a sprawowana w nim liturgia – ceremonią, martwym rytym, tradycją. Tymczasem wiara pogłębia wiedzę o istocie Kościoła łączącego element boski i ludzki, charyzmatyczny oraz hierarchiczny, ontologiczną świętość i znamię grzeszności. Wiara, kształtując życie nadprzyrodzone w człowieku, stanowi też bazę jego życia duchowego, co oznacza nowe spojrzenie na wydarzenie historiozbawcze oraz jego ocenę w świetle Bożej prawdy objawienia⁴.

Wiara, będąca darem Boga w Duchu Świętym, nie bazuje na intelektualnych funkcjach ludzkiego rozumowania, chociaż w procesie percepcji jej treści pełni właściwą sobie rolę. Są one czymś podrzędnym w relacji do teologalnej cnoty wiary wlanej, będącej poznaniem boskim, bezpośrednio związanym z Bogiem Ojcem w jedności z całą Trójcą Świętą. Wierzyć, to znaczy uczestniczyć w życiu Boga dzięki łasce darmo otrzymanej. Wiara podnosi i uszlachetnia rozum. Żąda jednak od człowieka aktu pokory. Osoba zaproszona przez Boga do przyjęcia tego daru winna przygotować siebie na to wydarzenie w celu owocnego pokonania przestrzeni istniejącej między niewiarą a wiarą przez przyjęcie charyzmatu Ducha Świętego, stanowiącego nadprzyrodzoną istotę aktu wiary. Zdaniem papieża Benedykta XVI ważna jest znajomość treści wiary, aby rozumem i wolą przyjąć propozycje Kościoła, jak również poznanie misterium zbawczego, objawionego przez Boga⁵. Teologia duchowości podkreśla z naciskiem, że wiara chrześcijańska nie jest jednym z wielu systemów filozoficznych, lecz manifestacją mądrości Bożej w życiu chrześcijanina. Wiedza na jej temat oraz znajomość doktryny katolickiej nie stanowią bowiem o darze wiary. Pogląd ten znajduje potwierdzenie

⁴ Por. A. ŻYCHLIŃSKI, *Teologia...*, dz. cyt., s. 209.

⁵ Por. tamże.

nie w słowach Jana Chrzciciela skierowanych do uczniów zgorszonych faktem, że udziela On chrztu: „Człowiek nie może otrzymać niczego, co by mu nie było dane z nieba” (J 3,27). Jezus Chrystus zaś wysławia Ojca Niebieskiego za to, że zakrył tajemnicę królestwa Bożego przed mądrymi i roztrópnymi, a objawił ludziom prostym, gdyż taka była Jego wola: „Nikt też nie zna Syna, tylko Ojciec, ani Ojca nikt nie zna, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić” (Mt 11,25-27). Łaska wiary jest darem Boga, ale wymaga też od człowieka współdziałania. Bóg objawia się człowiekowi przez wiarę, która jest darem nadprzyrodzonym. Ewangelie synoptyczne ukazują wiarę jako relację z Bogiem, który objawił siebie człowiekowi w swoim Synu – Jezusie Chrystusie. Wiara jest też odpowiedzią na ewangeliczne orędzie oraz zawarte w nim zbawcze wydarzenie (por. Rz 10,14-17)⁶. W czasie apostołskiej działalności Jezus Chrystus uczynił wiarę warunkiem i fundamentem każdego zdziałanego przez siebie cudu. Przed uzdrowieniem niewidomych postawił im pytanie: „«Wierzycie, że mogę to uczynić?» Oni odpowiedzieli Mu: «Tak, Panie!» (...) «Według wiary waszej niech wam się stanie»” (Mt 9,28.29). Chwalił też wiarę centuriona, który wierzył, że Jezus może uzdrowić jego sługę bez konieczności przybycia do jego domu (por. Mt 8,5-13). W kontekście nieskutecznego wypędzenia przez apostołów złego ducha z opętanego wyrzucał im małą wiarę (por. Mt 17,19-20).

Duchowe aspekty wiary kształtowane przez ascezę

Bóg, udzielając człowiekowi swych darów, nie umniejsza jego godności i nie ogranicza wolności. Przyjęcie daru wiary wiąże się jednak z dyspozycyjnością, pokorą, posłuszeństwem i duchowym ubóstwem. Teologiczna cnota wiary, stanowiąca fundament życia chrześcijańskiego, aby mogła się rozwijać i wzrastać, potrzebuje ascezy skupionej na duchowych aspektach wiary, które przekształcają ludzką egzystencję. Punktem wyjścia w jej praktykowaniu jest duchowa zdolność wsłuchiwania się w dialogiczną relację komunikacji z Bogiem. Wiara stawia bowiem

⁶ Por. J. WEISMAYER, *Pełnia życia*, Kraków 1993, s. 41-42.

przed osobą ochrzczoneą liczne wymagania, ale też daje załączek pokory, która walczy z pychą i upodabnia człowieka ochrzczonego do dziecka w jego postawie prostoty, zawierzenia i ufności. Dzięki ascezie wiary chrześcijanin nawiązuje zażyłą relację z Bogiem oraz poznaje rzeczywistość już obecnego i przychodzącego królestwa Bożego. Praktykowanie pokory i dyspozycyjności ma wzór w postawie Abrahama. Jej pierwszym aktem była jednoznaczna i pozytywna odpowiedź patriarchy na wezwanie Boga: „Pan rzekł do Abrama: «Wyjźdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukażę»” (Rdz 12,1). Drugi akt stanowiła pokorna ufność Abrahama w realizację obietnicy Boga, że pomimo podeszłego wieku zostanie ojcem: „Sara stała się brzemienną i urodziła sędziwemu Abrahamowi syna w tym właśnie czasie, jaki Bóg wyznaczył” (Rdz 21,2). Trzecim zaś aktem ascezy wiary Abrahama – posłuszeńnej i ufnej – było przyjęcie trudnej woli Boga, żądającego od niego złożenia w ofierze jedyne go syna Izaaka: „Weź twego syna jedyne go, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków” (Rdz 22,2). Komentarz do duchowych aspektów wydarzenia wiary Abrahama, będącego ikoną dyspozycyjności, pokory, posłuszeństwa i duchowego ubóstwa, napisał Paweł Apostoł w Liście do Rzymian (4,18): „On to wbrew nadziei uwierzył nadziei, że stanie się *ojcem wielu narodów*, zgodnie z tym, co było powiedziane: *Takie będzie twoje potomstwo*”, a także autor Listu do Hebrajczyków (11,17-18): „Dzięki wierze Abraham, wystawiony na próbę, ofiarował Izaaka, i to jedyne go syna składał na ofiarę, on, który otrzymał obietnicę, któremu powiedziane było: *Z Izaaka będzie dla Ciebie potomstwo*”. W Starym Testamencie podobną logikę ascezy wiary Bóg zastosował w powołaniu m.in. Mojżesza (Wj 3,10-12), Gedeona (Gd 6,14-17), Izajasza (Iz 6,1-10) i Jeremiasza (Jr 1,5-8), w Nowym Testamencie zaś – Zachariasza (Łk 1,13-21). Wyjątek stanowi Maryja, która ascezę wiary praktykowała w nieustannej relacji z Bogiem. W czasie nawiedzenia swojej krewnej Elżbiety w Ain Karim usłyszała słowa: „Błogosławiona [jest], która uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Jej od Pana” (Łk 1,45).

Posłuszeństwo w wierze w życiu zakonnym ma na celu poddanie rozumowi i woli nie człowiekowi, który w przypadku osoby konsekrowanej pełni funkcję reprezentanta Boga, będąc prawnym przełożonym współ-

noty, lecz samemu Bogu⁷. Stąd też posłuszeństwo w wierze nadprzyrodzonej, praktykowane ze względu na miłość do Jezusa Chrystusa, inspirowaną przez Ducha Świętego, staje się źródłem radości i pokoju: „Świat zaś przemija, a z nim jego pożądliwość; kto zaś wypełnia wolę Bożą, ten trwa na wieki” (1 J 2,17). Ponadto każdy ochrzczony winien mieć w sobie takie same uczucia jak Jezus Chrystus, który był posłuszny i dyspozycyjny wobec woli Ojca aż do śmierci na krzyżu (por. Flp 2,5-11). Aspektem racjonalnym i uprzywilejowanym posłuszeństwa w wierze jest ofiara składana z samego siebie. Jej istota polega na zanurzeniu się w misterium paschalnym Jezusa Chrystusa. Orędzie wiary winno prowadzić do posłuszeństwa w ufności charakteryzującej się stałą dyspozycją w pełnieniu woli Boga. Wiara, przyjęta i przeżywana w posłuszeństwie, uwrażliwia dyspozycyjność wobec woli Bożej oraz umożliwia przyłgnięcie do niej. Przez wiarę człowiek z wolnej woli powierza siebie Bogu, a także stara się rozpoznać i realizować Jego wolę w każdej okoliczności życia⁸. Według bł. Jana Pawła II: „Akt wiary jest najdonioślejszym wyborem w życiu człowieka; to w nim bowiem wolność dochodzi do pewności prawdy i postanawia nią żyć”⁹. Dzięki wierze w wolności dochodzi do zjednoczenia człowieka z Bogiem i Boga z człowiekiem „w Duchu i prawdzie” (J 4,23). Wiara umacnia wolę. Wolna od tego, co zmysłowe, związane z ludzką logiką i wiarygodnością, wprowadza w poznanie i wewnętrzne zjednoczenie z Bogiem.

W odkrywaniu misterium wiary bardzo ważną rolę odgrywa karmienie się słowem Bożym. Obcowanie z nim, zwłaszcza w przypadku osoby konsekrowanej, ożywia wiarę, rozwija ją i pogłębia. Rzeczywistości tej doświadczyła Samarytanka przy studni Jakuba. Wsłuchana w głos Jezusa Chrystusa, rozpałała w sobie wiarę w Niego i napełniła się wodą żywą (por. J 4,14)¹⁰. Podobnie uczniowie zdążający do Emaus w wieczór zmartwychwstania odnowili swoją wiarę, kiedy usłyszeli słowa Zmartwych-

⁷ Por. SOBÓR WATYKAŃSKI II, Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis*, 14.

⁸ Por. Katechizm Kościoła katolickiego, 1814.

⁹ Por. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Fides et ratio* o relacjach między wiarą a rozumem (1998), 13.

¹⁰ Por. BENEDYKT XVI, List apostolski *Porta...*, dz. cyt., 6.

wstałego, wyjaśniające im pisma Starego Testamentu, odnoszące się do zbawczej misji Mesjasza (por. Łk 24,32).

Wiara, zdaniem Jana od Krzyża, pełni funkcję jednoczącą przez ścisłą oraz bezpośrednią łączność z Bogiem, który jest Prawdą i Doskonałością. Tym bardziej że nieskończona odległość między Bogiem a człowiekiem tylko dzięki wierze staje się środkiem zjednoczenia z Nim¹¹. Wiara łączy człowieka z Bogiem, który jest czystym duchem. W kontekście znaczenia wiary w zjednoczeniu z Bogiem Teresa Wielka wiązała ją z modlitwą, gdyż tylko modlitwa wprowadza w przyjaźń z Bogiem i obcowanie z Nim. Otóż im żywsza modlitwa, tym głębsza relacja z Bogiem. Wiara umożliwia człowiekowi przebywanie w Bożej obecności, zwłaszcza w czasie modlitwy będącej odpowiedzią na Jego inicjatywę przyjaźni i dialogu. Relacyjny charakter spotkania z Bogiem wymaga ze strony człowieka uznania prawdy o sobie samym, ale też prawdy o Bogu, który nie jest statycznym przedmiotem wiary, lecz inicjatorem zbawczego dzieła dokonanego w Jezusie Chrystusie oraz jego kontynuacji w Mistycznym Ciele. Prawdziwe życie wiary nie może istnieć bez otwierania się na misterium zbawienia. Modlitwa zatem ma wpływ na rozwój wiary, wiara zaś pobudza modlitwę¹². Praktykowanie modlitwy, a zwłaszcza kontemplacji, prowadzi do poznania prawdy objawionej w świetle wiary dzięki Bożej łasce. Jan od Krzyża, odnosząc się do zagadnienia wiary w życiu duchowym, nawiązał do obrazu nocy. Przejście z ciemności do światła jest oczyszczeniem obejmującym całą sferę człowieczeństwa. Dokonuje się ono w czasie „nocy zmysłów” (aktywność człowieka) oraz „nocy ducha” (działanie Boga). W tym przypadku wiara jawi się jako noc ciemna, gdyż odnosi się do rzeczywistości niepoznawalnej do końca w wymiarze czasowym egzystencji człowieka¹³.

Dążenie do doskonałości chrześcijańskiej bazuje na cnotach teologicznych: wierze, nadziei i miłości. I chociaż każda z nich obejmuje całe życie osoby konsekrowanej, to jednak wiara, właściwa władzy intelektualnej ukierunkowanej na poznanie, odgrywa fundamentalną rolę. Ma ona

¹¹ Por. JAN OD KRZYŻA, *Droga na górę Karmel*, II 9,1.

¹² Por. J. GOGOLA, *Od Objawienia do zjednoczenia*, Kraków 2005, s. 114-121.

¹³ Por. J. WEISMAYER, *Pełnia...*, dz. cyt., s. 43-44.

ścisły związek z miłością i nadzieją ze względu na ich wspólne źródło, którym jest Bóg w Trójcy Świętej Jedyny. W zewnętrznej postaci jednak, zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i wspólnotowym, wiara wyraża się zwłaszcza w miłości (Ga 5,6). Miłość jest życiem wiary¹⁴ ukierunkowanej na Boga jako jej przedmiot i kres, a także stanowi odpowiedź na samo udzielanie się Boga człowiekowi. Papież Benedykt XVI w adhortacji *Porta fidei* przypomina, że Bóg wiary chrześcijan jest miłością (por. 1 J 4,8) i dzięki tej miłości człowiek otrzymuje przez chrzest nowe życie (por. Rz 6,4). Wiara, obecna w świecie przez miłość, kształtuje i przemienia aktywność człowieka oraz wpływa na jego egzystencję. Ponadto inspirowa do podjęcia ewangelizacji w służbie misji, gdyż rozwija się ona, kiedy jest przekazywana jako doświadczenie miłości, łaski i radości¹⁵.

Pogłębienie daru wiary w konsekracji zakonnej

Konsekracja wiąże się z uświęcającym działaniem Boga, które uzdalnia osobę ludzką do wypełniania Jego woli w celu osiągnięcia doskonałości wzorowanej na Jezusie Chrystusie. W praktyce Kościoła katolickiego konsekracja realizuje się w sakramentach inicjacji chrześcijańskiej – chrzcie i bierzmowaniu – oraz sakramencie święceń, które pozostawiają na duszy niezatarte znamię sakramentalne i otwierają drogę do przyjęcia innych sakramentów. W Starym Testamencie zewnętrznym znakiem konsekracji były: namaszczenie m.in. kapłanów (por. Wj 29,7), proroków (por. 1 Krl 19,16) oraz królów (por. 1 Sm 10,1), rzeczy oraz miejsca służące kultowi i czci Boga, czyli ołtarz (por. Wj 29,10), świątynia (por. Wj 40,9), a także przedmioty kultu (por. Wj Lb 7,1). W Nowym Testamencie konsekracja odnosi się wyłącznie do osób, które są namaszczone Duchem Świętym przez widzialny znak nałożonych rąk (Łk 4,18-21; J 20,22; 1 Tm 4,14).

Chrzest jest sakramentem dającym wiarę, ale też żąda wiary od tych, którzy go przyjmują. Osoba w nim konsekrowana Bogu przez Ducha Świętego (Ef 1,13) staje się dzieckiem Bożym, otrzymuje dar nowe-

¹⁴ Por. TOMASZ z AKWINU, *Summa...*, dz. cyt., II-II, 4, 3.

¹⁵ Por. BENEDYKT XVI, List apostolski *Porta...*, dz. cyt., 1, 5, 7.

go życia w Jezusie Chrystusie oraz zostaje wprowadzona do wspólnoty Kościoła. Ta swoją wiarą, nadzieją i miłością pomaga mu wzrastać w wierze i kształtować jej wzrost. Wiara w sakramencie chrztu, zakorzeniona w duszy przez łaskę uświęcającą, obejmuje całą egzystencję ludzką. Weryfikacją skuteczności działania Bożej łaski w ochrzczonej, a także dopełnieniem sakramentu chrztu jest konsekracja w sakramencie bierzmowania – sakramencie dojrzałości chrześcijańskiej. Łaska, związana zwłaszcza z nadprzyrodzoną egzystencją chrześcijanina we wspólnocie Ludu Bożego, zobowiązuje do mężnego wyznawania wiary i jej obrony. Konsekracja w tym sakramencie, zakorzeniona w misterium paschalnym Jezusa Chrystusa, uzdalnia bierzmowanego do uczestnictwa w misji przemiany świata na bazie osobistego powołania oraz otrzymanych charyzmatów. W perspektywie daru wiary, związanego z łaską uświęcającą, wyjątkową formę konsekracji stanowi sakrament święceń. W hierarchii tego sakramentu wyróżnia się trzy stopnie: diakonat, prezbiterat i biskupstwo. Do kapłaństwa odnoszą się jednak dwa – prezbiterat i biskupstwo. Różnica między nimi wiąże się tylko ze stopniem, nie zaś z istotą, potwierdzoną charakterem sakramentalnym. Konsekracja w tym sakramencie dokonuje się przez włożenie rąk biskupa i modlitwę konsekracyjną, co powoduje ontyczne skutki, dzięki którym święcony mężczyzna upodabnia się do Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana oraz uzdalnia do całkowitego oddania się Bogu w służbie braciom w Kościele¹⁶.

Konsekracja zakonna, zakorzeniona w sakramencie chrztu, akcentuje pełniejsze upodobnienie chrześcijanina do Chrystusa, zwłaszcza w sposobie Jego ziemskiego życia poświęconego całkowicie chwale Ojca. Formą tej konsekracji jest profesja rad ewangelicznych. Dzięki niej osoba konsekrowana oddaje Jezusowi Chrystusowi swoje życie i zobowiązuje się naśladować Go przez ślubowane czystość, ubóstwo i posłuszeństwo. Profesja nie wyczerpuje jednak w pełni konsekracji. Zatwierdzona kanonicznie przez Kościół, włącza konsekrowanego do stanu zakonnego, który II Sobór Watykański określił „stanem Bogu poświęconym”¹⁷.

¹⁶ Por. JAN PAWEŁ II, Posynodalna adhortacja *Pastores dabo vobis* (1992), 15.

¹⁷ Por. SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, 45.

Fundamentalnym rysem konsekracji zakonnej jest doskonale naśladowanie Chrystusa w kolejnych etapach ziemskiego życia. Kluczowe jednak znaczenie dla osoby konsekrowanej mają wydarzenia przemienienia na górze Tabor oraz całopalna ofiara Jezusa Chrystusa na krzyżu. Ważne jest też zawierzenie Mu całej swojej egzystencji. Ukrzyżowany Jezus Chrystus stanowi integralną bazę zarówno konsekracji chrzcielnej, jak i zakonnej¹⁸. Życie konsekrowane, zwłaszcza w instytutach zakonnych, realizuje się w czterech wymiarach: ascetycznym, mistycznym, apostołskim i prawnym. Są one ściśle połączone ze sobą i zobowiązują do praktykowania ich we wspólnocie. Życie takie opiera się też na trzech elementach: działaniu Boga, które łączy z Nim osobę konsekrowaną przez łaskę, nieodwołalnym oddaniu się Bogu przez śluby, prawnym uznaniu przez Kościół takiego stanu. Konsekracja zakonna, zakorzeniona w chrzcie wiary, ma szczególny rys ewangelizacyjny w świadectwie życia radami ewangelicznymi: czystością (oblubieńczyą i eschatologiczną), ubóstwem (duchowym i materialnym, opartym na Bożej opatrności) i posłuszeństwem (zjednoczeniu woli ludzkiej z wolą Bożą). Choć każda z nich jest ślubowana Bogu indywidualnie przez osobę ochrzczone, to jednak widzialnym znakiem tej konsekracji jest wspólnota. Jak podkreśla papież Franciszek, wiara nie stanowi subiektywnej opinii wierzącego¹⁹ ani też nie jest indywidualnym wyborem wierzącego, lecz relacją otwierającą się na „my” we wspólnocie Kościoła²⁰. Wiara przekazywana Kościołowi i światu umacnia wiarę wspólnoty, a także nadaje jej głęboke i dojrzałe sens. Wierzyć to znaczy poddać się całkowicie Bogu w akcie ofiary przez wolną decyzję woli oraz każdy czyn. Wiara polega na świadomym i całkowitym związaniu się osoby konsekrowanej z Bogiem. Życie radami ewangelicznymi przez profesję zakonną jest bowiem naśladowaniem życia Jezusa Chrystusa, wyrażającym pełny sens chrztu, który ze swej istoty jest ukierunkowany na radykalizm ewangeliczny.

¹⁸ Por. T. PASZKOWSKA, *Leksykon duchowości katolickiej*, Lublin-Kraków 2002, s. 430-431.

¹⁹ Por. FRANCISZEK, Encyklika *Lumen fidei* o wierze (2013), 22.

²⁰ Por. tamże, 39.

Wiara, będąca owocem darów Ducha Świętego – rozumu, umiejętności, mądrości i rady²¹ – kształtuje w życiu osoby konsekrowanej ducha wiary, aby przyjęła jej prawdy w celu kierowania jej sądami, pragnieniami, działaniem, słowami, ukierunkowaniem życia zewnętrznego i duchowego. Z ducha wiary pochodzi też wolność duszy, radość, uświęcenie, mądrość. Dzięki nim sprawy doczesne nabierają wartości w perspektywie wieczności, będącej osobistym doświadczeniem najgłębszej istoty wiary²². Wiara osoby konsekrowanej, przeżywana odpowiedzialnie, z pełnym zaangażowaniem, przynosi duchowe owoce. Sprawia, że dusza staje się miłą Bogu, otrzymuje obfitość łask i światło w celu odkrywania Bożego misterium, niedostępnego rozumowi. Wlewa też w duszę prawdziwą mądrość, udziela jej siły, pokoju i szczęścia oraz wynosi do stanu nadprzyrodzonego²³. Życie zakonne, ze swej istoty wspólnotowe, jest znakiem wiary, której nie można ograniczyć do prywatnego spotkania z Bogiem. Wiara, mimo że ze swej istoty jest czymś wewnętrznym, nie może być pozbawiona zewnętrznej manifestacji, odkrywającej stan duszy. Obejmuje ona kult publiczny i praktyki pobożne, a także całą sferę ludzkiej działalności w wymiarze wspólnoty oraz poszczególniej jednostki. Często wspólnotowe świadectwo wiary osób konsekrowanych realizuje się w miłości praktycznej jednostki – w spełnianych dziełach miłości i miłosierdzia. Na ten sposób świadczenia wiary zwraca uwagę Jakub Apostoł: „Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Czy [sama] wiara zdoła go zbawić” (Jk 2,14). Wiara bez uczynków nie ma żadnej wartości. Szczególnym jednak świadectwem wiary w życiu konsekrowanym jest heroiczna wierność w realizacji rad ewangelicznych.

Zakończenie

Jezus Chrystusa żądał wiary od swoich słuchaczy, w szczególności jednak sposób od apostołów. Każdy przejaw zaniedbania w tym wzglę-

²¹ Por. J. S. PELCZAR, *Życie duchowe czyli doskonałość chrześcijańska*, t. 1, Kraków 2003, s. 401.

²² Por. tamże, s. 405-406.

²³ Por. tamże, s. 392-395.

dzie stanowczo piętnował: „Jakże brak wam wiary?” (Mk 4,40), „Gdzie jest wasza wiara?” (Łk 8,25). Osoby konsekrowane, uczestniczące w sposób szczególny w depozycie wiary apostołów, mają obowiązek wnikać w jej duchowe aspekty, a poznając treść, odkrywać jej zbawcze bogactwo. W adhortacji *Porta fidei* papież Benedykt XVI akcentuje zasadność ogłoszenia Roku Wiary, zwłaszcza w kontekście rozpoznawania znaków czasu odnoszących się do wiary. Czasami odnoszą się one do braku jej wiarygodnego świadectwa w życiu osób duchownych. Tymczasem wiara winna stanowić imperatyw owocnej działalności misyjnej powołanych i konsekrowanych oraz tych, do których zostali posłani: „Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16,16)²⁴. Imperatyw ten rozciąga się też na poddanie serca kształtującej łasce w celu odnalezienia własnej drogi, na której dochodzi do spotkania ze zmartwychwstałym Jezusem Chrystusem, a także budowania jedności Kościoła w odrębnych kontekstach kulturowych, przestrzennych i czasowych na bazie jedności wiary²⁵.

Faith in spiritual life of consecrated person

Summary

In 2012 with his apostolic letter *Porta Fidei*, Pope Benedict XVI has set aside Year of Faith for the Catholic Church. His successor, Pope Francis who was continuing this initiative solemnly concluded this Year in 2013 on the Solemnity of Christ the King. This event provokes also consecrated persons to reflection on the issue of faith in spiritual life. Faith, which is at the same time a gift and a light offered to human being by God in the Holy Spirit in order to reach the supernatural perfection is based above all on God's revelation. Strengthened by discursive cognition and by Christian ascetic way of life it forms the spiritual aspect of human person. Deepened in the religious consecration it make a person to resemble Jesus Christ.

²⁴ Por. T. ŚPIDLIK, *U źródeł światłości*, Warszawa 1991, s. 64-65.

²⁵ Por. FRANCISZEK, Encyklika *Lumen...*, dz. cyt., 47.

Ks. dr Eugeniusz Ziemann, sercanin; adiunkt w Instytucie Leksykografii KUL Jana Pawła II, wykładowca teologii duchowości SCJ w WSM Księży Sercanów w Stadnikach, członek Polskiego Stowarzyszenia Teologów Duchowości.
e-mail: eugenio@kr.onet.pl